

/EROSCOPI

Anna Giurickovic Dato

Fiica

Traducere din italiană de
Cerasela Barbone

Acesta e tatăl meu

BOOKZONE

O intersecție de străzi în sărbătoare în jurul moscheii. În suk aerul e mai răcoros și ventilat. E septembrie. Copiii urlă, râd, se aleargă printre veșminte burqa, vâluri în culori pastel, turiști bogați, oameni săraci. Se înghesuie în jurul tarabei unei prăvălii care vinde obiecte de cult, al unui librar. Un bărbat mușcă dintr-o clătită *baghrir* și se desfătă ca un copil. Un copil soarbe un ceai de mentă și face pe adultul. Maria are cinci ani, privește străzile iluminate și savurează o smochină. Rugăciunea la moscheea principală s-a încheiat și e un du-te-vino intens de persoane, rude și prieteni care se salută între ei, fac schimb de felicitări și daruri. Întreg islamul sărbătorește Eid al-Fitr, care marchează sfârșitul Ramadanului. Trei zile binemeritate ca un premiu după post. Părinții Mariei sunt italieni și locuiesc la Rabat doar de câțiva ani, dar participă în egală măsură la atmosfera plină de veselie a acelei comunități. Ea merge de mână cu mama care îi dă voie să guste tot ce o roagă. Tatăl explică unui cuplu de francezi sacrificiul lui Avraam. E un bărbat robust, înalt, frumos. Maria își dă seama că, atunci când trece, oamenii îl privesc cu respect, că-și doresc să le acorde atenție. Știe că

e un om important, un diplomat care lucrează la Ambasada Italiei din Maroc. Ar vrea să-i smulgă un cărlionț roșcat și să-l păstreze în penar ca să poată spune: acesta e tatăl meu.

— Atunci Avraam a întins mâna și a luat cuțitul pentru a-și sacrifica fiul. Dar îngerul Domnului l-a strigat din cer și i-a spus: „Avraame, Avraame! Să nu-ți ridici mâna asupra copilului, nici să-i faci vreun rău; căci acum știi că te temi de Dumnezeu și nu ți-ai cruța nici propriul fiu, unicul tău fiu“.

Maria e căzută pe gânduri. E singura fiică a tatălui ei. Dacă într-o zi el ar lega-o și ar întinde-o pe un altar lângă lemne de foc, ea nu s-ar mira. Se gândește că el ar face asta fixând-o cu ochii negri și severi, printre genele arămii. Ea i-ar mângâia un cărlionț al coamei roșcate pe care și-a dorit întotdeauna să o atingă, dar i-a fost teamă. Se gândește că dacă ar face-o, tata nu se va supăra. Îi place să-i asculte vocea în timp ce o ține pe mama de mână și se simte ocrotită. Are o voce profundă, fără nicio ezitare.

Cu câteva zile în urmă, Maria insistase ca mama să doarmă cu ea. Căzuse într-un somn adânc, reconfortant, liniștit. Visase Italia, Roma, casa bunicilor, pe bunica servind ceai pe o tavă și așezându-se lângă ea.

— Bunico, aș vrea și niște biscuiți.

— Dar, Maria, uite aici biscuiții.

Tava însă e goală, pe ea se află doar o ceașcă de porțelan plină cu ceai. Bunica se uită la Maria și o invită să mănânce biscuiții care nu sunt. Maria se preface că ia unul, dar în mâinile ei e doar aerul lipsit de consistență, se simte prost și îi vine să plângă. Duce mâna la gură și dinții ei se ating fără să străpungă nimic. Continuă să mestece golul și în gura ei se răspândește un gust dulce, foarte bun de miere și migdale. Bunica surâde și ea se trezește. E dimineața devreme și mama nu mai e lângă ea.

Noaptea, după ce a avut acest vis, Maria rămăsese trează, luptase cu somnul ca să se asigure că mama ei e mereu acolo, aproape. O îmbrățișase cu putere și folosise sânul ei ca pernă. Apoi intervenise tatăl, care-i spusese: „Învață-te să te simți singură câteodată“.

E ora amurgului. Maria, mama și tata își iau rămas-bun de la cuplul de francezi și părăsesc bazarul, lăsând în urma lor partea veche a orașului. Cerul are nuanțe de roz, cu tușe de galben intens care surprind soarele coborând în spatele unui copac, al unei case, sub linia orizontului. Acum e noapte. Și în noaptea aceea mama nu o să doarmă cu Maria. Tatăl o așteaptă pe pat să-i spună o poveste. Ea e în baia de culoare bleu, aceea a oglinzilor, și se spală pe dinți de jumătate de oră. Mai întâi de la dreapta la stânga, apoi de sus în jos. Îi curge sânge din gingii și acum se clătește și face gargară pe notele unui cântec, *La vie en rose*. Râde. Mama, în bucătărie, a terminat de pus în mașina de spălat vase farfuriile murdare de plăcintă cu carne și cușcuș. Intră în baie, o ia în brațe și o gădilă, în timp ce ea încearcă să scape printre chicoteli. Mama o duce în cameră, îi dă un sărut ei și unul soțului și le urează noapte bună lăsându-i singuri. Tatăl se uită la Maria cum se urcă în pat. E îmbrăcat cu o tunică de in cenușie pe care-o folosește ca halat. A început să citească și ea îl ascultă.

— Ce o să trebuiască să deplâng mai mult: moartea ta sau acest mod disperat de a fi singură...?

Maria soarbe acele cuvinte, lectura îi trezește interesul.

— Nu toate fetițele ar ști să aprecieze ce-ți citesc. Ești specială, Maria, ești o fetiță foarte specială.

Maria închide pleoapele, lăsându-se pătrunsă de vocea puternică a tatălui care răsună în cameră, între covoarele marocane și abajururile de hârtie. E specială, o fetiță foarte specială. Tatăl o observă cu coada ochiului, poate că vrea să controleze să vadă dacă e atentă, că nu adoarme. Închide cartea ținând un deget între pagini ca semn. Se apleacă peste capul ei, o sărută pe frunte la rădăcina părului, unde puful blond al copiilor se îmbrobonează de sudoare. O mână rece se întinde spre corpul ei, o gădilă pe șold. Acum trece dincolo de elasticul pantalonilor scurți de bumbac ai pijamalei până îi atinge burta. Ea se retrage instinctiv, îi tremură buza de sus. Nu vrea să-și supere tatăl, ea e o fetiță specială. Foarte specială. Bărbatul lasă cartea jos, stinge lumina și Maria vede dispărând în întuneric reflexiile lui roșcate. Corpul lui se apropie de al fetiței. Se emoționează la contactul cu pielea ei delicată, se lasă peste ea cu toată

greutatea lui și Maria își ține respirația. Nu reușește să-și umfle toracele, răsufierea îi rămâne întreruptă. Măinile tatălui alunecă în chiloței și Maria are o senzație ciudată, de căldură și de tristețe. Ascultă această senzație care seamănă cu un cântec. *Quand il me prend dans ses bras, il me parle tous bas, je vois la vie en rose.* Să țină minte cuvintele. E cântecul preferat al mamei. Fereastra e întredeschisă și vântul mișcă perdelele. Mama zice că aceea e o țesătură foarte scumpă. Tatăl îi mângâie părțile cele mai intime mai întâi încet, apoi cu hotărâre. Nici măcar umbra unui nor, cerul e înstelat. Corpul unui bărbat care tresare, se mișcă, provoacă acea căldură pe care Maria n-o cunoaște, pe care n-ar trebui s-o cunoască. Apoi se oprește, se relaxează. Ea nu știe de ce, nu știe ce se întâmplă, dar nu are curajul să-i ceară mamei ei să-i explice semnificația acelei nopți. Tatăl își aranjează tunică și îi urează noapte bună. De data asta nu-i dă un sărut și pleacă în grabă. Ușa se închide. Câteva clipe, Maria rămâne nemișcată. Apoi verifică dacă totul e în ordine, își aranjează pijamăluța și se ghemuiește pe o parte, ca un ou. Aprinde o luminiță și încearcă să adoarmă, acum nu-i mai e teamă.

**Îți amintești
de flori?**

Maria are acum treisprezece ani, trăsături aspre, păr lung și negru. Ochii ei sunt mici, dar ageri, uneori au o expresie severă; alteori, în schimb, sunt inocenți și dezarmați. Atunci nu mă pot uita la ea, pentru că mi s-ar rupe sufletul. Imediat după evenimentele care ne-au răscolit viața, ne-am întors la Roma. Nu doarme niciodată. Noaptea se plimbă pe coridorul întunecos și, fără să fie conștientă de relația care există între corpul ei și spațiu, se izbește de pereți și face zgomot. Uneori se rănește și înjură. Acum câteva zile s-a izbit cu fața de muchia peretelui dintre dormitor și sufragerie și a urlat de furie. Să fi fost patru dimineața când am adunat-o de pe jos: chipul îi era acoperit de sânge fiindcă rama unui tablou îi intrase în carne, deasupra pomelului. Eram îngrozită, ca de fiecare dată când se rănește, și nu reușeam să privesc rana fără să sufăr, ca și cum eu însămi aș fi avut o bucată de lemn înfiptă în față, și m-am gândit: „Ochiul acela e al meu, eu am făcut ochiul acela superb“. S-a curățat singură și n-a fost nevoie nici măcar de o sutură; s-a dus să se culce și nu s-a mai dat jos din pat până dimineața. Însă de obicei se izbește ușor, ca un corp mort care se târăște, făcându-și loc pe unde poate. Nu știu ce

caută, dacă nu doarme pentru că e agitată și îi e teamă, sau dacă noaptea sunetul puternic al respirației mele în somn, dacă tăcerea și casa ce pare pustie îi oferă liniștea sufletească la care nu poate renunța. Deseori, aud zgomotul farfuriilor, al sertarelor deschise și închise la loc cu gesturi brutale. A doua zi dimineată, vasele sunt murdare și găesc totul vraiste. I-au rămas ochii blânzi de fetiță. În răspunsurile ei dure, care deseori mă fac să sufăr și mă mâhnesc, recunosc o mare neîncredere în semeni. Dacă îi ofer îmbrățișările mele, mă privește obosită și se ferește enervată, dar mi se pare că în momentul în care rostește primul „nu“, deja regretă. Are nevoie de îmbrățișările mele ca de un medicament. Cu șapte ani în urmă, ne-am întors să locuim la Roma ca să ne putem preface că trecutul n-a existat. Locuri diferite, fără povara a ceea ce a fost, ca să-mi pot crește fetița departe de actele de violență comise și îndurate. Dar e ca și cum trecutul ar pluti dincolo de spațiu și s-ar strecura pervers în clipele pe care am fi preferat să le rezervăm bucuriei.

Dimineata, mă duc la cafea, așa am tot timpul să citesc ziarul cu un cappuccino în față. Dacă m-am trezit mai devreme ca de obicei, fac doi pași și cobor treptele podului Sant'Angelo. Merg de-a lungul Tibrului care curge cremos cu apa lui verde-închis. Oare are culoarea aceasta fiindcă e poluat, sau ar putea fi de la platanii înalți care-și înclină ramurile, oglindindu-se în râu? În fond, dacă vreau să văd frumusețe în jurul meu, atunci chiar și ceva urât îmi poate părea frumos. Mă plimb, soarele e încă blând, se zărește printre crengi. Peste puțin timp, o să ardă cu putere și zidurile groase de travertin o să-și schimbe culoarea. Acum sunt opace, dar, în scurtă vreme, maiestuoase și albe, o să se arate în toată splendoarea lor și o să-mi spun încă o dată: „Iată, asta e Roma“. Maria e pe punctul de a se trezi sau rămâne în pat până la amiază? Aș putea să storc două portocale, să cumpăr o brișă, să deschid obloanele și să-i spun: „Bună ziua, iubita mea, afară e vară“. Merg încă un pic pe chei, poate ajung până la podul Milvio și mă joc de-a recunoscutul copacilor, acela e socul negru, celălalt e ulmul de câmp. În zona aceea, vegetația e mai bogată, m-aș putea întinde pe o dună acoperită cu iarbă să stau cu fața la soare, îmi face bine. Dacă ar trece un cormoran, ce mult mi-ar

plăcea! Ieri dimineață, de exemplu, chiar mi s-a părut că văd o pereche de pescăruși, cu alura lor albastră. Și când unul dintre ei a început să zboare, făcând un ocol amplu ca apoi să revină pe creangă (cine știe pe cine voia să impresioneze), am văzut pe aripile lui minunate irizații verzui și m-am gândit: „Dumnezeule, ce frumos, și cine se mai întoarce acasă?“. Dar acasă trebuie să ne întoarcem, iar dacă ai pe cineva care depinde de tine, trebuie să te întorci acasă fără doar și poate, fără să zăbovești, stând la povești despre cum ai văzut o pasăre cu aripi frumoase, o vrabie sau o cioară. Și atunci mă întorc, dar cu senzația că locul meu e acolo, în capăt, unde Tibrul e sălbatic și unde, plimbându-te, nu mai calci pe travertin, ci pe grămăjoare de crengi și noroi. Acolo unde te uiți la pantofii uzi și te gândești: „Știi ceva? Acum mi-i scot și umblu desculță și, dacă nu e prea frig, chiar pot să și înot puțin“. Dacă mă grăbesc, poate ajung acasă înainte să se trezească Maria și, în felul ăsta, îi pot duce micul dejun la pat, iar ea o să-mi zâmbească și eu o să fiu fericită. Nu, e ora nouă, sigur nu s-a trezit, o fi adormit acum vreo oră, două. Și asta ar mai lipsi: să mă dojenească. Mă întorc încă o dată spre râu și-mi imaginez că văd o fetiță brunetă cu o tunsoare bob și pietricele în mână. Bate din picioare, își dorește să rămână acolo încă un pic și să arunce fiecare piatră până când măcar una o să sară de două sau trei ori pe luciul apei, dar mama pare agasată și vrea să-i curețe mâinile. Râul pe care mi-l amintesc e foarte diferit de Tibru, de un azuriu stins și care face valuri la trecerea bărcii cu vâsle, colorate în roșu cu galben. Două femei cu capul acoperit stau pe o bancă, solul e roșu ca un asfințit și țipetele pescărușilor se confundă cu zgomotul mașinilor care trec pe strada din apropiere. Recunosc fluviul acesta, e Bou Regreg. Fetița nu poate fi decât Maria, are ochii negri ca două măslini și o energie inepuizabilă. Și aceea sunt eu, cu părul des și negru, scurt cum îl purtam în urmă cu câțiva ani. Îl așteptăm pe soțul meu, s-a dus în bazarul apropiat să ia două clătite *baghrir* cu brânză de capră, pe care să le împărțim. Îmi amintesc după-amiaza aceea ca pe o fotografie. Seara, Giorgio urma să plece la Roma, se ducea să-și viziteze mama care își fracturase șoldul și nu se putea mișca. De obicei venea ea la Rabat, adora Marocul și culorile lui, și zicea că imediat ce cobora din

avion simțea mirosul acestui pământ. Mirosul de mentă, întâi de toate, pentru că e al ceaiului pe care marocanii îl beau când mănâncă, în orice anotimp și moment al zilei. Era frumoasă Adele, semăna cu Maria, cu ochii ca pana corbului și nasul ei ascuțit. Era înaltă, cu o siluetă delicată și gesturi grațioase. Nu și-a tuns niciodată părul, îl ținea strâns într-un coc alb care-i cădea moale pe ceafă. Când hoinărea prin Rabat, căutând țesături frumoase de dus în Italia, se găsea mereu cineva care-i oferea un ceai în orice magazin intra. „Aici nu poți deloc să refuzi, că se supără, știi?“, îmi spunea de fiecare dată ca să se scuze când întârzia. Și în timp ce ea sorbea câte o gură de ceai pe ici, pe colo, noi o așteptam la cină și ne făceam griji fiindcă se întuneca, iar ea avea totuși o anumită vârstă. Eu eram adesea singură, așa că, atunci când Adele era la noi, în casă o țineam numai într-o petrecere. În unele după-amiezi, Maria se prefăcea bolnavă ca să nu fie nevoită să meargă la școală și „ne jucam“ toate trei de-a făcutul ceaiului. Bunica, îmbrăcată într-o rochie neagră, lungă până la glezne, cu un colier de perle la gât și părul strâns, spunea: „Nu e un joc, e un lucru foarte serios. Să oficiem ritualul ceaiului“. Astfel, puneam apa la fiert cerându-i Mariei să pregătească ceainicul. Imediat ce dădea în clocot, Adele turna un deget de apă peste frunzele de ceai, ca să se desfacă bine, apoi scurgea lichidul, adăuga din nou apă și o puneam pe foc.

— Dar de câte ori o fierbi? o întrebam.

— E un ritual, e un ritual, nu vii tu acum să schimbi ritualul!

Adele turna ceaiul într-un păhăruț „de la o înălțime de treizeci de centimetri“, explica, „astfel încât zahărul să se topească bine“, apoi turna din nou conținutul în ceainic și tot așa de câteva ori. Când o vedeam tot turnând dintr-o parte în alta, eu îmi pierdeam răbdarea, iar Maria mă certa: „Destul, mamă, asta e ritualul ceaiului. Bunica l-a învățat de la un domn cu turban și barbă lungă, nu se poate schimba ritualul!“. Băutura avea un gust unic, uneori pisam câteva boabe de fistic și puneam pulberea în pahare. Sau îi făceam Mariei *ghoriba* din aluat de griș cu migdale râșnite fin și zahăr pudră, care, cufundate puțin în ceai, se îmbibau și se înmuiau. De fiecare dată când pleca soțul meu, mă cuprindea un sentiment de neliniște. Era ca și cum dintr-odată totul ar fi devenit prea apăsător pentru

umerii mei, chiar și lucrurile mărunte: s-o duc pe fiica mea la școală, să pregătesc cina. Mă simțeam obosită, mă temeam că s-ar putea întâmpla ceva neprevăzut. Dacă educatoarele se plâneau de Maria, pentru mine devenea o problemă ieșită din comun. Greșeam, unde greșeam? Singură, nu adormeam. De multe ori, dădeam fuga în camera Mariei, înspăimântată că a luat-o cineva, ea se trezea și, cu ochi somnoroși, îmi spunea: „Sunt bine, mama, sunt aici“. Avea patru ani și încerca să mă liniștească. De la o mamă se pretinde siguranță, mă gândeam, în schimb eu mă simțeam ca o algă rămasă agățată de fundul mării doar de un fir, unduindu-se în apă ca o balerină, iar fiecare val care venea ar fi putut fi și ultimul. Mică fiind, plâneam de fiecare dată când mă lăsa tata la școală. Când eram ascultată, răspundeam cu glas scăzut, înroșindu-mă până în vârful urechilor. Am știut dintotdeauna că nu o să fac nimic important în viață, că existența mea o să fie anostă și că, fără prea multe fandoseli, voi pleca din lumea asta la momentul potrivit, răpusă de o moarte banală, și toți vor spune: „Ah, era o femeie cumsecade. Da, era o femeie cumsecade“, pentru că asta se spune despre o femeie moartă pe care nimeni nu va avea niciun motiv să și-o amintească. Giorgio nu a fost niciodată o persoană caldă, dar părea ferm. Avea un ton autoritar care-mi plăcea — nu mi-e rușine să spun că-mi plăcea mult —, iar dacă zicea un da sau un nu, chiar erau un da sau un nu, niciodată altceva. Reflecta îndelung și, când lua o decizie, mergea până la capăt, atingând fiecare obiectiv propus. Toată lumea îl vorbea de bine și noi toți eram intimidați în preajma lui. Vorbele sale nu erau niciodată curtenitoare, ci seci și studiate de la prima până la ultima, tonalitatea și timbrul vocii lui adaptându-se perfect. Și totuși, cumva, rămăsese un copil. Tot acest fel de a fi era o formă de apărare. Severitatea, meticuloasa respectare a regulilor reprezentau cușca pe care și-o crease pentru a stăvili monstrul.

Cât de frumoasă e azi Maria. Are o rochie înflorată cu o curea care-i cuprinde talia subțire. Șoldurile ei sunt înguste, spatele, alb și delicat. Și-a prins părul cu o clamă și, în sfârșit, i se poate vedea tot chipul. E radioasă, iese? Și-a dat pe buze cu un roșu discret și, cu ochii ei atât de negri și de

vii, niciun bărbat nu va putea evita să n-o remarce. Cerul e apăsător și mă tem că o să înceapă ploaia. Dacă iese afară așa, foarte aranjată, o să i se ude pantofii, părul o să i se încrețească, machiajul o să i se scurgă și o să semene cu o vrăjitoare. De-ar ieși soarele, o rază-două, chiar și o lumină palidă, doar să-și păstreze ea buna dispoziție.

— Mă duc să iau micul dejun.

— Poți trece pe la piață să cumperi fasole fava?

— Bine. Câtă cumpăr?

— Câtă trebuie. Te întorci acasă la prânz? L-am invitat pe Antonio.

— Iubitul tău Antonio? mă întreabă uitându-se la mine cu un aer șiret.

— Insistă mult să te cunoască, așa că m-am gândit, e o duminică frumoasă, nu? Dacă nu te simți...

— Da, e o duminică frumoasă.

Merge până la ușă, pare chiar fericită. Deși are o ținută caraghioasă, înfățișarea ei zveltă o face să pară elegantă. Chiar și felul ei de a se legăna e plăcut vederii, ca și cum ar înota, foarte încet, de la o stâncă la alta. Se oprește în fața oglinzii mari de perete din vestibul, își netezește fusta pe șolduri, își dă părul pe spate. Această oglindă e unul dintre puținele obiecte de mobilier pe care le-am adus la Roma de la Rabat, împreună cu câteva covoare. E de o frumusețe inegalabilă. Este încadrată într-ramă din lemn de cedru sculptată manual și decorată cu intarsii de rășină albă. Are forma unui *mihrab*, acea nișă acoperită de o semicupolă ornamentată, întotdeauna orientată spre Mecca, ce reprezintă partea cea mai sacră dintr-o moschee. De acolo conduce imamul rugăciunea. Ar trebui să iau această superbă oglindă și s-o fac țândări, am sentimentul că are o influență oribilă asupra stării fiicei mele. N-ar fi trebuit să păstrez nimic din viața noastră în Maroc.

— Chiar nu pot ieși îmbrăcată așa, par o cretină. De ce nu mi-ai zis că par o cretină?

Dar cum e posibil să te desparți de un obiect atât de minunat? Când ne-am mutat în Italia, Maria și cu mine hotărâserăm că nu ne vom mai aminti nimic. În avion ne jucaserăm jocul acesta:

— Îți amintești de păpușa pe care ți-a dăruit-o bunica de Crăciun, cea cu rochia de perle?

— Nu, nu mi-o amintesc. Tu îți amintești că, atunci când îmi făceam temele, îmi aduceai prăjituri și le mâncam stând jos pe perne?

— Nu, nu-mi amintesc. Îți amintești de elefantul mare de porțelan de pe policioara de la intrare, care avea ochi de sticlă atât de frumoși, încât păreau adevărați?

— Nu, nu-mi amintesc. Îți amintești de flori?

— Care, alea albastre și roz cu care umpluserăm balconul ca să facem o mică grădină?

— Da, alea.

— Nu, nu-mi amintesc.

Mi se pare atât de stupid că m-am atașat de o oglindă care e doar frumoasă, nimic altceva, și în care corpurile noastre apar diforme, ca acelea urâte ale bolnavilor, pline de toate amintirile pe care am hotărât să nu ni le amintim. De fiecare dată când Maria dă cu ochii de ea, nu mai reușește să pună piciorul afară din casă și eu, de asemenea, încerc să trec prin fața ei fără să-mi privesc reflexia, ca să nu mă simt constrânsă să dau înapoi și să amân totul pe altă dată.

— Nu puteai să-mi spui tu că arăt ca o cretină îmbrăcată așa?

— Așa cum?

— Așa, așa, zice iritată, trăgând de rochie.

— Dar nu-i așa, Maria. Rochia îți vine bine.

— Nu-i adevărat. O spui pentru că vrei să ies fără să fac atâtea nazuri.

Nu spui niciodată adevărul.

— Și totuși, e adevărat. Chiar mă gândeam puțin mai devreme: „Ah, ce frumoasă e Maria, atât de radioasă, cu rochia asta care pare croită pentru ea“.

Îmi așez, precaut, mâna pe umărul ei. Înțeleg că s-a liniștit pentru că se lasă atinsă. Schițează un zâmbet.

— O să vezi cum se uită lumea la tine. Uite, pune-ți pardesiul.

— Dar e vară.

— Azi e mai rece, e din bumbac. Și apoi, știi ce bine îți vine? Se asortează!

— De acord.

Își aranjează pardesiul pe talie, strângându-i nodul, fără să se privească în oglindă de data asta. Ochii ei sunt intenși, chipul gingaș, gura mică și catifelată.

— Chiar sunt frumoasă? întrebă.

— Chiar ești frumoasă, îi răspund.

— Eu plec, zice atunci veselă. Pe obrazul stâng îi apare o gropiță minunată și iese foarte radioasă pe ușă. Rămân încremenită unde eram, fără să mișc un deget. Am chef să cânt, să deschid ferestrele — a ieșit, se însă-nătoșește. Și dacă se întoarce? Dacă începe să alerge pe scări și se împiedică, intră în casă, mă îmbrățișează și îmi spune plângând: „Sunt chiar urâtă, pe stradă oamenii se uitau ciudat la mine“, apoi se închide la ea în cameră și cine știe când mai deschide? Mă duc la fereastră, văd o margine a pardesiului portocaliu dispărând după colț, nu se întoarce. Mi-o imaginez plimbându-se pe strada Cola di Rienzo, spre piața de cartier. Apoi, ca o doamnă, pierzând timpul printre tarabele cu fructe și legume: „Donșoară, vrei să gustaț' niște cireșe? Da' ce frumoasă-i domnișoara, jur pe Dumnezeu că-i dăruiesc doo kile de cireșe“, făcând un ocol mare, pentru că cerul încețoșat al dimineții s-a luminat puțin și acum are chef să se plimbe. Pe lângă zidurile vaticane, cu colonadele duble ale bazilicii Sfântul Petru în fundal. Să meargă de-a lungul Tibrului umflat și în zare să se vadă colina Gianicolo, pustie și tăcută. Mai întâi îi schimb așternuturile, aerisesc camera. Adun chiloții, șosetele, intră o rază de soare, împăturesc hainele, ca Antonio să găsească totul în ordine când sosește. Mereu, în fiecare zi, am fost la cheremul stărilor fiicei mele. Fără niciun avertisment, fără nicio regulă. Ea trece de la zâmbet la plâns, de la un gest de bunăvoință la unul agresiv, fără să pot face nimic. Îmi amintesc o seară în Maroc, stăteam amândouă așezate la masa din bucătărie: eu cerneam făina, ea se juca cu niște creioane colorate. Încerca să deseneze un fluture, „aripile sunt roz și albastre“, răsuca foaia, „și sunt multe cercuri și multe inimi înăuntru“. Dintr-odată, fără un motiv evident, m-a insultat și a mângălit toată foaia. „Nu mai e un fluture, e tata cărlionțel țicnițel“, a spus, mângălind în continuare până a găurit foaia, „e insecta cu ochii roșii și mă